

บทที่ 1

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐสภา เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยนั้น ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นตัวแทนของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม ที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจอธิปไตยและอำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวจึงมีความสำคัญต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะคุณภาพของสมาชิกรัฐสภาจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภา ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร

ในรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสองสภา คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนและสมาชิกวุฒิสภาจะแตกต่างกัน ส่วนจะแตกต่างกันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และวัตถุประสงค์ของการมีสองสภาเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากระบบสองสภาในประเทศนั้นเกิดจากการวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ที่มีการต่อสู้ขัดแย้งกันระหว่างความคิดประชาธิปไตยกับกลุ่มผู้มีอำนาจเดิม จนกระทั่งเกิดการประนีประนอมกันได้ในที่สุดแล้ว รัฐสภาที่ประกอบด้วยสองสภาก็จะมีสภาหนึ่งเป็นสภาของประชาชนทั่วไป และอีกสภาหนึ่งจะเป็นสภาของอภิสิทธิ์ชนหรือกลุ่มผู้มีอำนาจซึ่งต้องการเข้ามามีบทบาทในทางรัฐสภาเพื่อคุ้มครองประโยชน์ในส่วนของตน เมื่อเป็นเช่นนี้คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่จะกำหนดเป็นมาตรฐานไว้บังคับกับสภาของอภิสิทธิ์ชนดังกล่าวก็ย่อมกำหนดไว้เพียงเพื่อให้รองรับฐานะันดรศักดิ์ หรือความเป็นผู้มีอภิสิทธิ์เท่านั้น แต่หากระบบสองสภาในประเทศใดมีที่มาจากความคิดในทางทฤษฎีตามหลักประชาธิปไตย คือ ให้มีสภาที่สองเพื่อคอยตรวจสอบถ่วงดุลการกระทำทางนิติบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร และ

เพื่อให้เกิดดุลย์แห่งอำนาจ ป้องกันการใช้อำนาจอย่างอำเอวใจของรัฐสภา การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในกรณีนี้ก็มักจะกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสมาชิกสภาที่สองให้เหนือกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะถือว่าสภาที่สองจะต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาถ่วงถ่วง จึงต้องมีความรู้ความสามารถเหนือกว่า

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาไว้ในมาตราต่าง ๆ ได้แก่ มาตรา 94 มาตรา 96 มาตรา 97 มาตรา 104 มาตรา 105 มาตรา 107 มาตรา 108 และมาตรา 114 โดยกำหนดคุณสมบัติในเรื่องสัญชาติ อายุ ถิ่นที่อยู่ การศึกษา และความรู้ความชำนาญ ฯลฯ ว่าจะต้องมีมาตรฐานอย่างน้อยแค่ไหนเพียงใด และกำหนดลักษณะต้องห้าม อันได้แก่ เรื่องความทุพพลภาพ การมีจิตบกพร่อง การติดยาเสพติดให้โทษ การเป็นบุคคลล้มละลาย ฯลฯ เพื่อห้ามมิให้บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีมากมายและหลากหลาย แต่วัตถุประสงค์ของการกำหนดคุณสมบัติเหล่านั้นก็มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน คือ เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาที่มีคุณภาพเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

ในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องเปิดโอกาสให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปสามารถเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้ง เพราะในสภาดังกล่าวเป็นสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้นไม่ว่าระดับสูงหรือระดับล่าง ซึ่งในทางทฤษฎีเห็นว่าควรจะกำหนดไว้ให้เท่ากับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสียด้วยซ้ำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะเมื่อคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องเข้าไปอภิปรายถกเถียงในทางารนิติบัญญัติ และในการควบคุมดูแลฝ่ายบริหาร

แล้ว ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงอาจต้องกำหนดไว้พิถีพิถันกว่าของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากรัฐธรรมนูญแล้ว ยังมีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 อีกชั้นหนึ่งด้วย ซึ่งก็เท่ากับว่าการที่บุคคลใดจะมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเพียงพอที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น จะต้องผ่านการกลั่นกรองว่าเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน และเมื่อได้เป็นผู้แทนราษฎรแล้ว จึงจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญต่อไป

ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภามีได้ถูกเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรง แต่เป็นการคัดสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญอันเป็นประโยชน์ต่อการนิติบัญญัติและการบริหารประเทศ เพื่อทำหน้าที่สภาที่สองคอยกลั่นกรองหรือเป็นพี่เลี้ยงให้กับสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาจึงย่อมจะต้องมีมาตรฐานยิ่งกว่าของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือแม้กระทั่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว วุฒิสภาอาจถูกครอบงำและใช้เป็นฐานอำนาจในทางการเมือง การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามให้มาตรฐานสูงแต่ใช้ถ้อยคำในกฎหมายคลุมเครือซึ่งเปิดช่องให้ผู้มีอำนาจเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง คงไม่เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันได้ว่าวุฒิสภาจะมีสมาชิกที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงมาตรการในการควบคุมคุณภาพของสมาชิกวุฒิสภาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการมีวุฒิสภาด้วย

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกทั้งสองสภาเป็นสิ่งที่น่าศึกษา ทั้งนี้ เพราะเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในแต่ละสภาจะแตกต่างกันตามยุคตามสมัย ตามความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นปัญหาทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ เนื่องจากคุณสมบัติและลักษณะ

ต้องห้ามดังกล่าวมีหลากหลาย และแต่ละเรื่องต่างก็มีแนวคิดและปัญหาแตกต่างกันไป บางเรื่องก็เป็นคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามที่มีอยู่ร่วมกันทั้งสองสภา บางเรื่องก็เป็นเรื่องของสภาใดสภาหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น การจะแยกศึกษาเป็นแต่ละสภาก็อาจจะทำให้สับสน ซ้ำซ้อน และไม่เป็นประโยชน์ ดังนั้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในแต่ละเรื่อง และจะแสดงให้เห็นว่าในแต่ละเรื่องนั้นมีความเป็นมาและปัญหาอย่างไร และจะกำหนดให้ใช้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแตกต่างจากที่กำหนดให้ใช้กับสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่อย่างไร

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องจัดกลุ่มศึกษาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในเรื่องต่าง ๆ ออกเป็นหลายกลุ่ม ซึ่งการหาหลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มก็เป็นปัญหาเบื้องต้นที่จะต้องพิจารณา เพราะไม่ว่าในแต่ละเรื่องจะถูกเรียกว่า "คุณสมบัติ" ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะที่สมาชิกรัฐสภา "ต้องมี" จึงจะเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ หรือ "ลักษณะต้องห้าม" ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ต้องห้ามมิให้สมาชิกรัฐสภา มี หรือกระทำการดังกล่าว มิฉะนั้นจะเป็นสมาชิกรัฐสภาไม่ได้แล้ว ทั้งสองสิ่งนี้ต่างก็ถูกกำหนดไว้เพื่อ "ผล" อย่างเดียวกันนั่นก็คือ เพื่อให้ได้สมาชิกรัฐสภาที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ แต่หากจะมองย้อนกลับไปที่ "เหตุ" หรือ "เหตุผลของเรื่อง" ว่า เรื่องต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้นั้นมีเหตุผลหรือที่มาอย่างไร โดยไม่ต้องคำนึงเช่นกันว่าเรื่องดังกล่าวจะถูกเรียกว่า "คุณสมบัติ" หรือ "ลักษณะต้องห้าม" ก็อาจสามารถจัดกลุ่มเพื่อศึกษาได้หลายวิธี เช่น

กลุ่มที่มีเหตุผลอันเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพ (physical) ซึ่งอาจครอบคลุมถึงเรื่องของอายุ ความวิกลจริต หรือความทุพพลภาพ หรือกลุ่มของเหตุผลที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง ซึ่งก็อาจครอบคลุมถึงเรื่องของสัญชาติและถิ่นที่อยู่ เหล่านี้เป็นต้น การจัดกลุ่มโดยการให้ "เหตุผลของเรื่อง" ในลักษณะดังกล่าวมีข้อดี คือ เป็นการให้ "เหตุผล" เป็นตัวกำหนดวิธีการศึกษา กล่าวคือ เมื่อทราบว่าเรื่องดังกล่าวมีเหตุผลและที่มาที่จำเป็นต้องกำหนดเอาไว้อย่างไร จึงศึกษาว่า ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าวแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่มีควรจะแก้ไขให้สอดคล้องอย่างไร ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้จะเข้าใจได้ง่าย แต่อาจนำ

ความสับสนมาสู่การศึกษาได้ เพราะเรื่องเดียวกันอาจแยกกันอยู่ในแต่ละประเภท เช่น อายุ อาจจัดเป็นลักษณะทางกายภาพหรือความสามารถในการใช้สิทธิก็ได้ นอกจากนั้น การจัดกลุ่มด้วยวิธีนี้ แม้จะเป็นหลักเกณฑ์ที่น่าสนใจ แต่ก็มีควมไม่สะดวกอยู่บ้าง กล่าวคือ เนื่องจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมีมากมายหลากหลายประการ ซึ่งในบางเรื่องไม่อาจจัดกลุ่มโดยใช้ "เหตุผลของเรื่อง" ให้สอดคล้องเข้ากันได้กับเรื่องอื่น ๆ เพราะมีเหตุผลพิเศษโดยเฉพาะ เช่น เรื่องของการเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช หรือการเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นต้น หากจะต้องแยกศึกษาออกเป็นอีกบทหนึ่งต่างหาก ก็ย่อมยุ่งยากแก่การแบ่งบทและจัดทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนั้น ในรัฐธรรมนูญเองก็มิได้จัดกลุ่มเรื่องดังกล่าวโดยใช้ "เหตุผลของเรื่อง" แต่ได้กำหนดให้เรื่องบางเรื่องอยู่ในความหมายของคำว่า "คุณสมบัติ" และให้เรื่องบางเรื่องอยู่ในความหมายของคำว่า "ลักษณะต้องห้าม" โดยยึดถือโครงสร้างดังกล่าวสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน และเป็นที่ยอมรับกันทั้งในทางตำราและในการร่างกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น หากจะกำหนดโครงสร้างในการศึกษาโดยการจัดกลุ่มด้วยวิธีใหม่แล้ว อาจทำให้เกิดความสับสนขึ้นได้ เพราะฉะนั้น เพื่อให้สามารถเข้าใจคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามได้โดยไม่สับสน จึงยังจำเป็นต้องนำโครงสร้างในเรื่องดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญมาใช้เป็นหลักในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มเพื่อศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นทางตำราของนักนิติศาสตร์โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย และศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม

สำหรับความหมายของคำว่า "คุณสมบัติ" (qualification) และ "ลักษณะต้องห้าม" (disqualification) นั้น ตามแนวคำอธิบายของท่านศาสตราจารย์ ดร. หยุด แสงอุทัย นั้น มีความหมายดังนี้¹

---

¹หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
พุทธศักราช 2511 (พระนคร: นำาเขียนการพิมพ์, 2512, หน้า 103.

"คุณสมบัติ" (qualification) หมายความว่า สิ่งซึ่งบุคคลต้องมี และมีลักษณะถาวรติดตัว เช่น อายุ 25 ปีบริบูรณ์ เมื่ออายุครบ 25 ปีบริบูรณ์แล้ว ก็มีคุณสมบัติดังกล่าวตลอดมา อันเป็นเรื่อง "พื้นฐาน" ที่สมาชิกรัฐสภาต้องมีอยู่ ตลอดเวลาเป็นการถาวร ไม่ใช่เรื่องเฉพาะคราว

"ลักษณะต้องห้าม" (disqualification) หมายความว่า สิ่งซึ่งบุคคลมีอยู่จะทำให้บุคคลใช้สิทธิไม่ได้ ตลอดเวลาที่ลักษณะดังกล่าวมีอยู่ เช่น ผู้ที่มีอายุ 25 ปีบริบูรณ์โดยปกติย่อมมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าผู้นั้นอุปสมบท เป็นภิกษุเสีย ผู้นั้นก็เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดเวลาที่ยังเป็นภิกษุอยู่ ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับกรณีของผู้เยาว์ซึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของตน แต่ไม่สามารถใช้สิทธิขายทรัพย์สินของตนได้เนื่องจากเป็นผู้เยาว์² ซึ่งการพิจารณาว่าจะเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามหรือไม่นั้น ก็จะต้องพิจารณาในวันที่ ผู้นั้นใช้สิทธินั่นเอง และลักษณะต้องห้ามนี้จึงมีลักษณะ "ชั่วคราว" เป็นส่วนใหญ่ เช่น ถ้าหมดความเป็นนักพรต หรือนักบวชก็เป็นสมาชิกรัฐสภาได้ หรือหายจาก กุพพลภาพ หายจากวิกลจริต หรือหยุดกระทำการที่มีลักษณะต้องห้าม ก็ทำให้การ ดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาสามารถทำได้

เมื่อได้พิจารณาความหมายของคำว่า "คุณสมบัติ" และ "ลักษณะต้องห้าม" ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงสามารถพิจารณาจัดกลุ่มเพื่อศึกษา ได้ดังนี้

ในประการแรกได้กำหนดรวมเรื่องที่เป็น "คุณสมบัติ" ไว้รวมกัน ได้แก่ เรื่องของ อายุ ถิ่นที่อยู่ การศึกษาและความรู้ความชำนาญ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐาน โดยทั่วไปที่สมาชิกรัฐสภาจะต้องมีตลอดเวลา นอกจากนั้นยังได้เพิ่มเติมคุณสมบัติ ในเรื่องพรรคการเมืองรวมเข้าไว้ด้วย ซึ่งคุณสมบัติในเรื่องนี้นั้น พึงสังเกตว่าเป็นคุณสมบัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีตลอดเวลา แต่ในเรื่องเดียวกันนี้

² หยุต แสงอุทัย, ชุมนุมกฎหมายเลือกตั้ง (พระนคร: บริษัทโอเดียนสโตร์, 2495), หน้า 25.

จะเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา แต่เนื่องจากหากจะเขียนแยกกันไว้ให้ เป็น "คุณสมบัติ" บ้าง เป็น "ลักษณะต้องห้าม" บ้าง ก็คงจะไม่เหมาะสม จึงได้ กำหนดรวมไว้ในที่เดียวกัน

เมื่อสามารถจัดกลุ่มของ "คุณสมบัติ" ได้แล้ว ส่วนที่เหลือย่อมเป็น "ลักษณะต้องห้าม" และด้วยเหตุที่ "ลักษณะต้องห้าม" ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่อง "ชั่วคราว" มีมากมายหลายเรื่องจึงจำเป็นต้องแยกศึกษาโดยกำหนดได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน โดยในกลุ่มแรกซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดนั้น ได้กำหนดให้เป็นเรื่อง ของความวิกลจริต ความทุพพลภาพการติดยาเสพติดให้โทษ การเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช และการเป็นบุคคลล้มละลาย บุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว นั้น จะไม่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองของตนได้อย่างเต็มที่ เพราะถือว่าบุคคล ที่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวไม่อาจใช้หรือไม่น่าจะใช้สิทธิทางการเมืองของตนได้ โดยถูกต้องเพราะความบกพร่องของตน ส่วนในกลุ่มต่อมา ซึ่งกำหนดให้ประกอบด้วย เรื่องของการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การต้องคำพิพากษาให้จำคุก หรือ การเคยมีประวัติมัวหมอง นั้น แม้การมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวจะมีผลเช่นเดียวกับ ในกลุ่มแรก คือทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองของตนได้ แต่จะมี ลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดว่ามีใช่เป็นเรื่องของการไม่สามารถใช้สิทธิได้โดย ถูกต้อง แต่จะเป็นเรื่องของมาตรฐานในทางคุณธรรมและความสุจริต ที่เป็นเรื่อง จำเป็นของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา หากบุคคลใดมีลักษณะต้องห้ามที่กำหนดไว้ใน กลุ่มนี้ ย่อมไม่เป็นที่น่าไว้วางใจหรือมีความเหมาะสมสำหรับการเป็นสมาชิกวุฒิสภา และในกลุ่มสุดท้ายนั้น เป็นเรื่องของลักษณะต้องห้ามอันเนื่องมาจากการมีสถานภาพ หรือตำแหน่งบางตำแหน่งที่ขัดแย้งหรือเข้ากันไม่ได้กับการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (incompatibility) ซึ่งในรัฐธรรมนูญมักจะกำหนดเรื่องในกลุ่มนี้เอาไว้รวม กับลักษณะต้องห้ามเรื่องอื่น ๆ บ้างแยกออกจากลักษณะต้องห้ามอื่น ๆ บ้าง แต่ ในที่นี้จะได้รวบรวมและจัดกลุ่มไว้โดยเฉพาะ โดยกำหนดให้ประกอบด้วย เรื่อง ของการห้ามผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เรื่องของการห้าม

สมาชิกรัฐสภาดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและเรื่องของการห้ามสมาชิกรัฐสภามีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐ

นอกจากการศึกษาเรื่องของ "คุณสมบัติ" และ "ลักษณะต้องห้าม" แล้ว ยังมีความจำเป็นต้องศึกษาเรื่องของการควบคุมให้บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวบังคับใช้อย่างได้ผลด้วย การสร้างมาตรฐานและกฎเกณฑ์ การควบคุมการเข้าสู่ตำแหน่ง และการควบคุมในขณะดำรงตำแหน่ง เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะหากไม่มีองค์กรและกระบวนการควบคุมที่ชัดเจนเพียงพอแล้ว แม้จะมีบทบัญญัติกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้รอบคอบสมบูรณ์เพียงใด ก็ไม่อาจควบคุมให้สมาชิกรัฐสภามีคุณภาพหรือคุณลักษณะตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ ดังนั้น จึงต้องทำการศึกษาเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่งด้วย

การศึกษาในแต่ละเรื่องในแต่ละบทต่างก็มีปัญหาและข้อสรุปในตัวเอง ซึ่งจะได้ทำการรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรัฐธรรมนูญไทย รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหา และข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ในแต่ละเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงเหตุผลในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภา รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาและรวบรวมคำวินิจฉัยของสถาบันทางกฎหมายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา คำพิพากษากฎีกา หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ เพื่อชี้แนวทางการวินิจฉัยดังกล่าวเป็นหลักในทางปฏิบัติต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 และในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ จะศึกษาแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่ง หรือเกี่ยวข้องกับการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกรัฐสภา ว่ามีวิธีการและแนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร

ทฤษฎีแนวความคิดและสมมุติฐาน

ในการศึกษาวิจัย เรื่องนี้จะใช้หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาในเรื่องต่าง ๆ โดยมีสมมุติฐานของการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ
2. ระบบกฎหมายในปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้บทบัญญัติเรื่องการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาบังคับใช้อย่างได้ผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาหลักทฤษฎีกฎหมายในทางรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตลอดจนแนวทางการตีความ คำวินิจฉัย คำพิพากษา ของสถาบันผู้มีอำนาจหน้าที่ตีความและวินิจฉัยข้อกฎหมายดังกล่าว

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภาในเรื่องต่าง ๆ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาของการบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในแต่ละเรื่อง
3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการควบคุมให้บทบัญญัติดังกล่าวบังคับใช้ได้ อย่างได้ผลว่ายังมีจุดบกพร่องหรือไม่อย่างไร
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมต่อไป